

TÜRKÇE ÖĞRETMENİ ADAYLARININ BÖLÜM VE MESLEKLERİYLE İLGİLİ TUTUM VE YETERLİKLERİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA (KTÜ ÖRNEĞİ)

Bilal KIRIMLI*

Geliş Tarihi: Temmuz, 2017

Kabul Tarihi: Eylül, 2017

Öz

Türkçe öğretmenliği ülkenin resmi ve ortak eğitim, kültür ve sanat dilinin eğitim ve öğretimini anayasal bir temelle yapmaya çalışan meslek grubudur ve dolayısıyla da Türkiye için hayati bir önem taşır. Bu mesleği yapacak öğretmen adaylarının meslekleriyle ilgili nasıl bir tutum ve yeterlik içinde olduklarının tespiti ve ona göre yetiştirilmeleri elbette ki gereklidir. Bu çalışmada Türkçe öğretmen adaylarının meslekleriyle ilgili tutumları ve yeterlikleri KTÜ Fatih Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi Bölümünde okuyan 4 sınıftan 227 öğrenci örnekleminde araştırılmıştır. Bunun için Temizkan (2008), Acat ve Yenilmez (2004)'in çalışmalarından da istifade edilerek farklı bir anket formu geliştirilmiş, bu formda öğrencilerin tutum ve yeterlikleri sadece onların bu konudaki kanaat ve değerlendirmeleri ile değil doğrudan bilgi ve becerileriyle ilgili ipucu verecek birkaç soru ile de tespit edilmeye çalışılmıştır. Araştırmada bütün öğrencilerin Türkçe öğretmenliğine karşı olumlu tutum içinde oldukları, 1. sınıfların diğer sınıflara nazaran, çok fazla anlamlı olmasa da, daha az olumlu tutum taşıdıkları anlaşılmıştır. Ayrıca öğrencilerin çoğunluğunun KPSS'yi bütün derslerden öncelikli gördüğü ve bilhassa 4. sınıfların yeterlik sorgulamasında bu sınav sürecinin onların yeterlik düzeylerini olumsuz etkilediğinin ipuçları olabilecek sonuçlar tespit edilmiştir. Öğrencilerin yeterlikleriyle ilgili dolaylı veri olabilecek algılarında çoğunlukla iyi veya yüksek düzeyde sonuçlar çıksa da doğrudan bilgi ve becerilerini ölçme amaçlı sorulara verdikleri cevaplara göre yeterli oldukları söylenemez. Sonuç olarak Türkçe öğretmeni adayları mesleklerine karşı olumlu tutum içinde olduklarını ifade etmekte, fakat yeterlik açısından eksiklikleri bulunmaktadır. Türkçe öğretmeni adaylarının çok daha iyi seviyelerde olmasını öğrencilerin seçildiği sınıf seviyesinin ve bilhassa KPSS sürecinin olumsuz etkilediği düşünülmektedir.

Anahtar Sözcükler: Türkçe öğretmeni adayları, tutumlar ve yeterlikler, öğretmenlik.

A RESEARCH ON THE ATTITUDES AND COMPETENCES OF PRE-SERVICE TURKISH TEACHERS RELATED TO THEIR DEPARTMENTS AND OCCUPATIONS (KTU SAMPLE)

Abstract

Turkish teaching is a group of professions working on the constitutional basis of education and training of the official and common education, culture and arts language of the country and it is of vital importance for Turkey. It is, of course, necessary to determine how and to what extent the prospective teachers of this profession are involved in their profession. In this study, the

* Doç. Dr.; Karadeniz Teknik Üni. Fatih Eğitim Fak. Türkçe Eğitimi ABD, kirimlibilal@yahoo.com.

attitudes and competences of the pre-service Turkish teacher about the occupations were tried to be investigated in the sample of 227 students in 4 classes studying in the Turkish Education Department of KTÜ Fatih Education Faculty. For this, a different questionnaire form was developed by taking advantage of the studies of Temizkan (2008) and Acat, Yenilmez (2004). In this form, students' attitudes and competences are tried not only to be determined by their thoughts and considerations. His tried to be determined by a few questions which would give clues about their knowledge and skills, directly. It has been understood that all the students have a positive attitude towards Turkish teaching and that the students at 1 st grade have less positive attitudes than the other classes, although it is not very meaningful. It has also been determined that the majority of students see KPSS as a priority over all courses, and in particular in the proficiency question of the 4th grade, there may be clues that this examination process adversely affects their proficiency levels. Students' perceptions of their competence may not be sufficient according to the answers they give to the questions to measure knowledge and skills directly, although they often have good or high results. As a result, Turkish teacher candidates are not expressing their positive attitude towards their professions, but they have deficiencies in terms of competence. It is considered that the students' grades and especially the KPSS process effect of being at better level of pre-service Turkish teachers.

Keywords: Pre-Service Turkish Teachers, attitudes and competences, teaching.

Giriş

1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'na göre öğretmenlik, “devletin eğitim, öğretim ve bununla ilgili görevlerini üzerine alan özel bir ihtisas mesleği” olarak tanımlanmaktadır. 07/07/2009 tarihli ve 80 sayılı Millî Eğitim Bakanlığına Bağlı Eğitim Kurumlarına Öğretmen Olarak Atanacakların Atamalarına Esas Olan Alanlar ile Mezun Oldukları Yükseköğretim Programları ve Aylık Karşılığı Okutacakları Derslere İlişkin Esaslar'da da öğretmen, “Yükseköğretim kurumlarında genel kültür, özel alan ve pedagojik formasyon eğitimi alarak yetişmiş olan, her derece ve türdeki örgün ve yaygın eğitim kurumları ile kurs ve seminerlerde eğitim-öğretim hizmetlerini yürüten kişiler” olarak anlatılırken yüksek öğretim kurumlarında özel alanlarda eğitim görmesinin yanında pedagojik formasyon eğitimi aldıkları öne çıkarılmıştır.

Konuya tarihî ve etimolojik açıdan bakıldığında “öğretmen” kelimesinin daha önce Türkçede yer almayan ve 1930'lardaki “özleşme” çalışmaları çerçevesinde “öğret-” fiilinden türetilen bir kelime olduğu görülür. 1930'lardan önce, Arapçadan Türkçeye girmiş ve yaşayan Türkçede yerini almış bir kelime olan “muallim” ve biraz farklı anlamları olan “hoca” kelimeleri kullanılmaktadır. Günümüzde “muallim” kelimesinin kullanımı azalmıştır. Hoca kelimesi ise öğretmen karşılığı olarak da kullanılmakla birlikte bilhassa camilerde görev yapan

ve dini kurumlarda ders veren kişiler için kullanılmaktadır. Ayrıca üniversite öğretim üyeleri ve bilgili olduğu düşünülenler için saygıya da içeren bir anlama karşılık gelmektedir.

Öğretmenliğin önemini vurgulayan sözler diğer milletlerin kültürlerinde, tarihlerinde olduğu gibi Türk tarih ve kültüründe de epeyce vardır. “Öğretmenler; yeni nesli, Cumhuriyetin fedakâr öğretmen ve eğitimcilerini, sizler yetiştireceksiniz ve yeni nesil, sizin eseriniz olacaktır.” diyen Atatürk’ün liderliğini yaptığı Türkiye Cumhuriyeti’nin kurucu otoritesi bu sözde olduğu gibi öğretmene siyasal, sosyal ve kültürel bir misyon da yükleyerek onları toplumun inşacı ve ideal unsurları olarak görmek istemiştir.

Ülkelerin büyük çoğunluğunda lisans mezunları arasında öğretmenler daha az maaş almaktadır (Süngü, 2012). Her nasılsa öğretmenin ekonomik ve sosyal statüsü bir türlü yükseltilememektedir ve öğretmenliği bu sosyal ve ekonomik statüye mahkum etmektedir. Mesela, Başaran ve Orhun’un (2013) yaptıkları çalışmaya göre de öğretmen adaylarının mesleki motivasyonlarını düşüren temel faktörler, MEB ve ülke yöneticilerinin, toplumun, mesleğin değerini anlamaması ve Kamu Personeli Seçme Sınavının içeriği ve uygulanış ilkeleridir.

Öğretmenlerin seçilmesi ve yetiştirilmesi meselesi de onların mesleklerine yönelik algılarını elbette ki çok etkilemektedir. Türkiye’de öğretmen yetiştirme hatta bütünüyle eğitim sistemi Batı etkisine girildiği dönemlerden beri o ülkelerin usullerini yerli yersiz taklit girişimleri ve bir türlü oturtulamayan sistem denemelerinden dolayı adeta yorgun düşmüştür. Dünyanın değişik ülkelerinde öğretmen yetiştirme süreç ve usulleri bakımından bazı benzerlikler olmakla beraber her ülke ve toplum kendi yapı ve imkânlarına göre yöntemler izlemeye çalışmaktadır (Aykaç, Kabaran ve Bilgin, 2014; Aras ve Sözen, 2012). Fakat Türkiye’de öğretmen yetiştirme ve seçimi konusunda hâlâ karmaşa denilebilecek bir durum vardır.

İyi bir üniversite tahsili yapamayacak gençler için “Öğretmenliği bari tercih etsin.” veya “Bari öğretmen olsun.” (İnan, 2010) şeklindeki ifadeler sık duyulur ve bu tutumlar Türkiye’de öğretmenliğin hiç de iyi bir konumunun olmadığını göstermektedir.

Eğitim kurumlarında atamaların, yönetici seçimlerinin çoğu zaman liyakate göre yapılmaması veya başka olumsuzluklar da kurumlarda güveni, memnuniyeti ve motivasyonu azaltmakta sonuçta başarı da istenilen seviyede olmamaktadır. Fakat başarısızlığın sorumluluğu çoğu zaman öğretmenlere yüklenmektedir.

Türkçe Öğretmenliği:

Türkçe Dersi hatta Türk Dili ve Edebiyatı dersi, Türk eğitim sisteminde farklı bir konuma sahiptir. T.C. Anayasasına göre devletin dili Türkçedir (Madde-3) ve “Türkçeden başka

hiçbir dil, eğitim ve öğretim kurumlarında Türk vatandaşlarına ana dilleri olarak okutulamaz ve öğretilemez.” (Madde-42). Farklı dillerde veya farklı etnik unsurların dilleriyle eğitim tartışmaları bir kenara tüm Türkiye vatandaşlarının ortak eğitim, kültür, sanat ve yaşam dilleri Türkçedir. Türkiye’de yaşayan tüm insanların hep birlikte var olabilmeleri ve bir millet olarak varlıklarını sürdürebilmeleri Türkçeye bağlıdır. Elbette ki bunun için de Türk vatandaşlarının iyi bir Türkçe bilgi, beceri ve şuuruna sahip olmasını sağlayacak sosyal ve kültürel ortamda yaşamaları ve eğitim almaları gerekmektedir.

Türkçe ve Türk Dili ve Edebiyatı öğretmenliği bir nevi Türk toplumu için özel bir konuma sahiptir. Her şeyden önce bu öğretmenler mesleklerinin bu konumunun şuurunda olmalı. 2005 Türkçe Dersi Öğretim Programının Genel Amaçlar 1. Maddesinde, “Dilimizin, millî birlik ve bütünlüğümüzün temel unsurlarından biri olduğunu benimsemeleri”nin ve 2009 Dil ve Anlatım Dersi Genel Amaçları 1. ve 19. Maddelerinde “Dilin, insan ve toplum hayatındaki rolünü ve önemini kavramaları” ve “Türkçenin millî birlik ve bütünlüğümüzün vazgeçilmez unsurlarının başında geldiğini benimsemeleri”nin amaçlandığı ifade edilmektedir. Türkçe ve Türk Dili ve Edebiyatı öğretmenleri ilk önce kendileri bu anlayışta olmalı ve yukarıda vurgulanmaya çalışıldığı gibi Dil/Türkçe eğitim ve öğretiminin önemini kavramalı. Ve tabii ki böyle bir sorumluluk ve misyon yüklenen Türkçe öğretmenlerinin her şeyden önce bu görevi yerine getirebilecek kişilik özelliklerini taşıması gerekmektedir.

Eğitim Fakültesinde okuyan öğretmen adaylarının mesleklerine yönelik tutumlarını, görüşlerini ve yeterliklerini ele alan ve bunları çeşitli değişkenler açısından inceleyen çalışmalar yapılmıştır. Bu çalışmalardan bazıları da Türkçe Öğretmenliği adayları üzerinedir.

2004 yılında yaptıkları çalışmada Acat ve Yenilmez, Eğitim Fakültesi öğrencilerinin öğretmenlik meleşine yönelik genel olarak olumlu motivasyon yüklenmiş olduklarını, motivasyon sorunu oluşturan durumları daha az yaşadıklarını; bunun nedeni olarak da öğretmenliğin son yıllarda tercih edilen meslekler arasında üst sıralarda bulunmasının görülebileceğini ifade ederler (Acat ve Yenilmez, 2004: 136). Ayrıca 1. sınıflara nazaran 4. sınıf öğrencilerinin motivasyonlarının fazlaştığını ve bu durumun, öğrencilerin aldıkları eğitim sürecinde öğretmenlik mesleğinin özelliklerini tanımaları, mesleğe ilgilerinin artması ve öğretmenlik mesleğiyle ilgili ön yargılarının değişmesi ile açıklanabileceği söylerler (137-138). 2004 yılının şartlarında öğretmenlik atamalarının daha iyi olmasının öğretmenlik mesleğinin tercih edilmesinde ve mesleğe karşı motivasyonda etkili olacağını hesaba katmak gerekir.

Özder (2010) ve arkadaşları, öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını çeşitli değişkenler açısından inceledikleri araştırmalarında, adayların mesleğe karşı yüksek düzeyde olumlu tutum içinde olduklarını (100 üzerinden 82) ifade ederler. Kıbrıs’taki

Atatürk Öğretmen Akademisi öğrencileri üzerine yapılan bu çalışmadaki olumlu tutumun ya Akademi'ye girerken yapılan sınavların tutum yönünden seçiciliğinin iyi düzeyde olmasına ya da Akademi programında yer alan dersler ve okuldaki eğitim ve öğretimi gerçekleştiren öğretim elemanlarının tutumlarının öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını geliştirecek ve destekleyecek nitelikte olmasına bağlanabileceği gibi iyimser çıkarımlarda bulunurlar.

Başaran ve Dedeoğlu Orhun (2013: 135) ise, öğrencilerin öğretmenlik mesleğine ilişkin motivasyonlarını etkileyen faktörleri araştırdıkları çalışmada sonuç olarak, öğretmen adaylarının motivasyonlarının mesleğin zorluğu ve ekonomik getirisinin düşüklüğünden çok etkilenmediğini; adayların mesleki motivasyonlarını düşüren temel faktörlerin, MEB dahil olmak üzere ülke yöneticileri ve toplumun mesleğin değerini anlamaması ve Kamu Personeli Seçme Sınavının içeriği ile uygulanış ilkeleri olduğunu ifade ederler. Bilinen bir husus olmasıyla birlikte bu çalışmada da mesleğin zorluğu ve ekonomik getirisinin azlığı, öğrenciler çok etkilenmediklerini söyleseler de, peşinen kabul edilmektedir. Asıl olarak da MEB, ülkenin diğer yöneticileri ve toplumun öğretmenliğin değerini anlamamasının, KPSS içeriğinin ve uygulanışının motivasyonlarını düşürdüğünü ifade etmeleri öğrencilerin ne kadar olumsuz etki altında kaldıklarının işaretidir.

Sadece Türkçe öğretmeni adaylarıyla yapılan çalışmalardan biri Temizkan'ın (2008: 478-479) "Türkçe Öğretmeni Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları Üzerine Bir Araştırma" isimli yazısıdır. Gazi Eğitim Fakültesi Türkçe Öğretmenliği Bölümü 4. sınıflarında okuyan öğrenciler örnekleminde yapılan bu çalışmada öğrencilerin Türkçe öğretmenliği ile ilgili tutumları 31 maddelik bir ölçekle sorgulanmıştır. Sonuç olarak öğretmenlik mesleğine ilgi duyma, öğretmenlik mesleğine bağlılık ve öğretmenlik mesleğini sevmeye konularında öğrencilerin olumlu tutum içinde oldukları, ayrıca öğrencilerin toplum ve birey hayatı açısından Türkçe öğretmenliğinin gerekli olduğuna inandıkları ifade edilmektedir.

Ülper ve Balcı (2012: 1126) Türkçe öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik öz yeterlilik algılarını araştırdıkları çalışmada, Türkçe öğretmeni adaylarının öz yeterlilik algılarına ilişkin genel görüşlerinin "iyi" düzeyde olduğunu, bu adayların kendilerini öğretim bilgisi, özel alan bilgisi, öğretim uygulamaları ve ölçme uygulamaları bakımından "iyi" düzeyde görürken, genel alan bilgisi bakımından ise "orta" düzeyde gördüklerini ifade ederler.

Batur ve Balcı ise (2013: 34), Türkçe öğretmen adaylarının pedagojik alan bilgilerini belirlemek amacıyla 2012-2013 öğretim yılı güz yarıyılında beş Türkçe öğretmen adayını örneklemini yaptıkları çalışmada adayların öğretim programı bilgilerini, konu alan bilgilerini, öğretim bilgilerini ve ölçme değerlendirme bilgilerini pedagojik alan bileşenleri doğrultusunda

incelemeye çalışmışlardır. Elde ettikleri bulgulara göre, öğretmen adaylarının öğretim programı bilgileri ve konu alan bilgilerinin eksik olduğu, ayrıca öğretim bilgileri konusunda geleneksel yaklaşımların etkisinin hâlâ devam ettiği tespit edilmiştir.

Kana (2015) ise, “Türkçe Öğretmeni Adaylarının Motivasyonel, Bilişsel ve Bilişüstü Yeterlikleri” isimli yazısında Türkçe öğretmeni adaylarının öz yeterlikleri konusunda kendileriyle ilgili inanç eksikliği hissettikleri tespitini ifade etmektedir.

Yapılan bu araştırmalardan çıkarılabilecek sonuç, öğretmenlik atamalarının daha fazla olduğu bilhassa 2010’lardan önceki yıllarda öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine karşı tutumlarının olumlu ve meslekî motivasyonlarının nispeten daha iyi düzeyde olduğudur. Fakat bu sonuçların nasıl bir bağlamda ortaya çıktığı ve öğretmenliğe karşı kültürel temelli iyimser bakışın etkileri göz önünde tutulmalıdır. Başaran ve Dedeoğlu’nun (2013) çalışmasında da tespit edildiği gibi, atanmak için yüz binlerce öğretmen adayının KPSS’yi kazanıp kazanamama bağlamında yaşadıkları sosyal ve psikolojik süreçler onları adeta perişan etmektedir. Ayrıca öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik motivasyonları nispeten iyi iken atanma süreçleri bakımından ise çok olumsuz kanaatler taşıdıkları da ortadadır. Türkçe öğretmen adayları da aynı şartları yaşamakta ve bu şartlardan etkilenmektedir.

Çalışmanın Amacı

Bu çalışma ile; Türkçe öğretmen adaylarının hangi sebep ve motivasyonlarla Türkçe öğretmenliğini tercih ettikleri, pişman olup olmadıkları, mesleklerinden memnuniyetleri, mesleklerinin toplum nezdindeki itibarı ile ilgili kanaatleri, KPSS ile ilgili görüşleri, kendilerinin yeterlikleri, dil ve edebiyatla ilgileri sorgulanarak bunların 1. sınıftan 4. sınıfa nasıl değiştiği, KTÜ Fatih Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi Bölümü öğrencileri örnekleminde araştırılmaya çalışılmıştır. Türkçe öğretmenliği ile önemli misyonlar üstlenmesi beklenen adayların bu süreçlerden nasıl etkilendikleri ve nasıl bir kişilik oluşturdukları eğitim öğretimin amaçlarına ulaşılması bakımından önemli olsa gerektir.

Yöntem

Bu araştırmada Türkçe öğretmenliği okuyan öğrencilerin bu meslekle ilgili tutum ve yeterliklerinin ne düzeyde olduğu ve birinci sınıftan dördüncü sınıfa nasıl bir değişme ve gelişme gösterdikleri tespit edilmeye çalışıldığından betimsel yöntemlerden ilişkisel tarama modeli kullanılacaktır. Betimsel araştırmalar; verilen bir durumu aydınlatmak, standartlar doğrultusunda değerlendirmeler yapmak ve olaylar arasındaki ilişkileri ortaya çıkarmak için yapılır (Çepni, 2009: 64). Tarama modelleri geçmişte veya halen var olan bir durumu olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan yaklaşımlardır. Araştırma konusu kendi şartları içinde olduğu

gibi tanımlanmaya çalışılır ve herhangi bir şekilde değiştirilemez. “İlişkisel tarama modelleri, iki ya da daha çok değişken arasında birlikte değişim varlığını ve/ veya derecesini belirlemeyi amaçlayan araştırma modelleridir” (Karasar, 2015: 77, 81).

Çalışma Örnekleme

Bu çalışma, KTÜ Fatih Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi Bölümü öğrencileri örneği üzerine 2016 yılı bahar döneminde yapılmıştır. Çalışmanın ağırlıklı amacı ilgili bölüm öğrencileri örneğinde Türkçe bölümünde okuyan öğrencilerin meslekleriyle ilgili tutum ve yeterliklerine yönelik tespitler yapmaktır. Çalışmada, gönüllü olarak katılanlardan elenenler dışında 1. sınıftan 70, 2.sınıftan 31, 3.sınıftan 70 ve 4. sınıftan 56 öğrenci olmak üzere toplam 227 öğrencinin cevapları esas alınmıştır.

Veri Toplama Aracı

Araştırma verilerinin toplanması amacıyla araştırmacı tarafından Temizkan (2008) ile Acat ve Yenilmez (2004)in çalışmalarından da istifade edilerek farklı bir Türkçe Öğretmeni Adaylarının Meslekleriyle İlgili Tutum ve Yeterlik Anket Formu geliştirilmiş ve alanla ilgili uzmanların görüşüne sunulmuş ve değişiklikler yapılmıştır. 2 ile 3. sınıflara aynı sorular sorulurken 1 ve 4. sınıfların sorularında bazı değişiklikler yapılmıştır. Bölüme yeni gelen öğrencilerin, birkaç senedir bölümde okumakta olan öğrencilerin ve bölümü bitirmekte olan öğrencilerin bazı farklı sorularla da değerlendirilmesi uygun görülmüştür. Bütün sınıflara aynı konuyu sorgulayacak 12 likert tipli sorunun yanında 4. sınıflara özel 3 likert tipte soru yöneltilmiştir. Ayrıca bütün sınıflara 11 tane de çoktan seçmeli ve açık uçlu soru sorulmuştur.

Verilerin İncelenmesi

Veriler, öğrencilerin bölüm ve meslekleriyle ilgili tutumları ve yeterlikleri ile alakalı olarak iki ayrı başlık altında değerlendirilmiştir. Sorulara verilen cevapların değerlendirmesinde aritmetik ortalama, yüzde ve frekans dağılımları gibi betimleyici istatistik yöntemler kullanılmıştır. Sonuçlar tablolar şeklinde görselleştirilmiştir. Açık uçlu sorulara verilen cevaplar da içerik analizi yapılarak değerlendirilmiştir. Olumsuz sorular tersten puanlandırılmıştır.

Bulgular

1. Öğrencilerin Bölüm ve Meslekleriyle İlgili Tutumlarına Yönelik Bulgular

Bu anketin 1. maddesinde öğrencilerin Türkçe Eğitimi Bölümünden memnuniyetleri sorgulanmak istenmiştir. 1. sınıflara “*Türkçe Eğitimi Bölümüne gelmiş olmaktan memnunum.*”, 2. ve 3. sınıflara “*Türkçe Eğitimi Bölümünde okuyor olmaktan memnunum.*” ve 4. sınıflara ise

“Türkçe Eğitimi Bölümünü bitiriyor olmaktan memnunum.” şeklinde buldukları sınıflar dikkate alınarak önermeler sunulmuştur ve sonuçlar Tablo 1’de gösterilmiştir:

Tablo 1: Türkçe Eğitimi Bölümüyle İlgili Memnuniyet Düzeyi Sonuçları

	1.sınıf: Türkçe Eğitimi Bölümüne gelmiş olmaktan memnunum	2.sınıf: Türkçe Eğitimi Bölümünde okuyor olmaktan memnunum	3.sınıf: Türkçe Eğitimi Bölümünde okuyor olmaktan memnunum	4.sınıf: Türkçe Eğitimi Bölümünü bitiriyor olmaktan memnunum
	f (%)	f (%)	f (%)	f (%)
Tamamen katılıyorum	15 (%21.42)	13 (%41.93)	24 (%34.28)	28 (%50)
Katılıyorum	27 (%38.57)	10 (%32.25)	31 (%44.28)	22 (%39.28)
Kısmen katılıyorum	20 (%28.57)	4 (%12.90)	12 (%17.14)	5 (%8.92)
Katılmıyorum	5 (%7.14)	2 (%6.45)	2 (%2.85)	0 (%0)
Hiç katılmıyorum	3 (%4.28)	2 (%6.45)	1 (%1.42)	1 (%1.78)
Toplam	70 (%100)	31 (%100)	70 (%100)	56 (%100)
Ortalama	3.65	3.96	3.80	4.35

Tabloda görüldüğü gibi Türkçe Eğitimi Bölümü mensubiyetiyle ilgili memnuniyet düzeyi en düşük 1. sınıflarda en yüksek de 4. sınıflardadır. 2. ve 3.sınıflar ise 1. ve 4. sınıfların arasında bir memnuniyete sahipler. Bu sonuçlara göre 1. sınıftan 4. sınıfa memnuniyet düzeyi ivmelenerek artmıştır. Bütün öğrenciler 3.909 genel ortalamasıyla da memnuniyetlerini dile getirmişlerdir.

2. madde ile öğrencilerin Türkçe Eğitimi Bölümüne gelişlerinin en önemli sebebi araştırılmaya çalışılmıştır:

Tablo 2: Türkçe Eğitimi Bölümüne Gelişlerinin En Önemli Sebebiyle İlgili Sonuçlar

	1. sınıf	2. sınıf	3. sınıf	4. sınıflar
	f (%)	f (%)	f (%)	f (%)
a. Puanımın bu bölüme yetmesi	21(%30)	10(%32.25)	14(%20)	10(%17.85)
b. Ailemin veya hocalarımın yönlendirmesi	12(%17.14)	5(%16.12)	10(%14.28)	4(%5.71)
c. Türkçe öğretmenliğini seviyor olmam	18(%25.71)	11(%35.48)	27(%38.57)	32(%45.71)
d. Tercih hatası	2(%2.85)	2(%6.48)	4(%5.71)	4(%5.71)
e. Atanma ihtimalinin biraz daha iyi olması	17(%24.28)	3(%9.67)	15(%21.42)	6(%10.71)
Toplam	70 (%100)	31(%100)	70(%100)	56(%100)

Türkçe Eğitimi Bölümüne gelişlerindeki en çok öne çıkan sebep Türkçe öğretmenliğini seviyor olmalarıdır. Bu seçenek oran olarak en düşük 1. sınıflardadır ve 4. sınıfa doğru düzenli bir şekilde artmaktadır. Bu sonuçlara göre Türkçe Eğitimi Bölümüne giren öğrencilerin ortalama %36.36’sının giriş sebebi bölümü seviyor olmalarıdır. Bir başka deyişle öğrencilerin %63’ü sevmenin dışında başka sebeplerle girmiştir. Bunlara ilave olarak “Puanımın bu bölüme yetmesi” seçeneğini en fazla 2. ve 1.sınıfların tercih etmeleri de Türkçe öğretmenliği ile ilgili en az olumlu kanaatin ilk sınıflarda olduğunu ve 3. ve 4. sınıflara doğru arttığını göstermektedir.

3. maddede “Tekrar tercih yapma imkânım olsa yine Türkçe Eğitimi Bölümünü seçerdim.” önermesi sunulmuş ve sonuçlar Tablo 3’te gösterilmiştir.

Tablo 3: Tekrar Türkçe Eğitimi Bölümünü Seçip Seçmeyecekleriyle İlgili Sonuçlar

	1.sınıf:	2.sınıf:	3.sınıf:	4.sınıf:
	f (%)	f (%)	f (%)	f (%)
Tamamen katılıyorum	10(%14.28)	11(%30.55)	24(%34.28)	10(%17.85)
Katılıyorum	24(%34.28)	9(%25)	21(%30)	25(%44.64)

Kısmen katılıyorum	25(%35.71)	6(%16.66)	16(%22.85)	11(%19.64)
Katılmıyorum	7(%10)	1(%2.77)	5(%7.14)	6(%10.71)
Hiç katılmıyorum	4(%5.71)	4(%11.11)	4(%5.71)	4(%7.14)
Toplam	70(%100)	36(%100)	70(%100)	56(%100)
Ortalama	3.41	3.70	3.8	3.55

1.sınıf öğrencileri tekrar tercih yapma durumunda Türkçe Eğitimi Bölümünü en az (3.41) tercih eden sınıf olmuşlardır. 4. sınıfların da tekrar tercih etme durumları 2. ve 3. sınıflara nazaran daha düşüktür (3.55). Bu durum 1. sınıfların Türkçe Eğitimi Bölümüne girdikleri 2015-2016 eğitim-öğretim yılında olumsuz tavrın arttığına işareti olabilir. 4. sınıfların da, KPSS ve atanamama endişesinin artmasıyla, daha fazla olumsuz tutum içine girmiş olabilecekleri söylenebilir. Her geçen yıl öğretmenlik mezunlarının iş bulabilme imkânları ve öğretmenlik mesleğinin tercih edilebilirliği azalmaktadır. Bunlarla birlikte öğrencilerin 3.602 gibi bir ortalama ile Türkçe Öğretmenliğini tekrar tercih edebileceklerini belirtmeleri yüksek sayılabilecek bir seviyedir

4. maddede, “Türkçe öğretmenliğinin manevi doyumu diğer mesleklere göre daha yüksektir.” şeklinde sunulan önermeye öğrencilerin kalımları Tablo 4’te verilmiştir.

Tablo 4: Diğer Mesleklere Göre Türkçe Öğretmenliğinin Manevi Doyumuyla İlgili Sonuçlar

	1.sınıf:	2.sınıf:	3.sınıf:	4.sınıf:
	f (%)	f (%)	f (%)	f (%)
Tamamen katılıyorum	10(%14.28)	12(%33.33)	22(%31.42)	19(%33.92)
Katılıyorum	30(%42.85)	14(%38.88)	25(%35.71)	24(%42.85)
Kısmen katılıyorum	19(%27.14)	3(%8.33)	18(%25.71)	7(%12.5)
Katılmıyorum	10(%14.28)	0(%0)	2(%2.85)	3(%5.35)
Hiç katılmıyorum	1(%1.42)	2(%5.55)	3(%4.28)	3(%5.35)
Toplam	70(%100)	36(%100)	70(%100)	56(%100)
Ortalama	3.54	4.09	3.87	3.94

Bu önermeye bütün sınıflarda yüksek sayılabilecek bir oranda (ortalama: 3.813) katılım vardır, fakat en düşük oranda 1. sınıflar (3.54) katılmışlardır. 2. sınıflar ise en yüksek katılım oranına (4.09) sahiptirler. Bu sonuçlar da 1. sınıfların diğer sınıflara oranla Türkçe öğretmenliğiyle ilgili daha olumsuz bir tutuma sahip olduklarını göstermektedir.

5. maddede “Türkçe öğretmenliği ile ilgili her şey ilgimi çeker.” önermesi sunulmuş sonuçlar tablo 5’te gösterilmiştir.

Tablo 5: Türkçe Öğretmenliği İlgileri Sonuçları

	1.sınıf:	2.sınıf:	3.sınıf:	4.sınıf:
	f (%)	f (%)	f (%)	f (%)
Tamamen katılıyorum	5(%7.14)	15(%48.38)	24(%34.28)	15(%26.78)
Katılıyorum	23(%32.85)	9(%29.03)	30(%42.85)	25(44.64)
Kısmen katılıyorum	29(%41.42)	5(%7.14)	14(%20)	14(%25)
Katılmıyorum	12(%17.14)	2(%2.85)	2(%2.85)	1(%1.78)
Hiç katılmıyorum	1(%1.42)	0(%0)	0(%0)	1(%1.78)
Toplam	70(%100)	31(%100)	70(%100)	56(%100)
Ortalama	3.27	4.19	4.08	3.92

“Türkçe öğretmenliği ile ilgili her şey ilgimi çeker.” önermesi de Tablo 5’te görüldüğü gibi 1. sınıflarda diğer sınıflardan ayrışacak derecede daha az kabul görmüştür. “katılmıyorum”

ve “hiç katılmıyorum” toplamı oran olarak diğer sınıflarda %2-3 civarında iken 1. sınıflarda %13 civarındadır ki bu fazla bir ayrışmadır. Bununla birlikte bütün sınıflar 3.805 genel ortalama ile Türkçe öğretmenliği ile ilgili her şeyin ilgilerini çektiğini söylemektedirler ki bu iyi sayılabilecek bir ortalamadır.

6. maddede “Türkçe öğretmenliğinin toplumdaki değerini kaybettiğini düşünüyorum.” önermesi sunulmuş ve sonuçlar tablo 6’da gösterilmiştir:

Tablo 6: Türkçe Öğretmenliğinin Toplumdaki Değerini Kaybedip Etmediği ile İlgili Sonuçlar

	1.sınıf:	2.sınıf:	3.sınıf:	4.sınıf:
	f (%)	f (%)	f (%)	f (%)
Tamamen katılıyorum	17(%24.28)	11(%35.48)	22(%31.42)	11(%19.64)
Katılıyorum	24(%34.28)	10(%32.25)	21(%30)	26(%46.42)
Kısmen katılıyorum	16(%22.85)	8(%11.42)	20(%28.57)	15(%26.78)
Katılmıyorum	12(%17.14)	2(%2.85)	6(%8.57)	1(%1.78)
Hiç katılmıyorum	1(%1.42)	0(%0)	1(%1.42)	3(%5.35)
Toplam	70(%100)	31(%100)	70(%100)	56(%100)
Ortalama	3.62	3.96	3.81	3.73

“Türkçe öğretmenliğinin toplumdaki değerini kaybettiğini düşünüyorum.” önermesi, sınıflar arasında fazla ayrışma olmamakla birlikte 3.62 ile en düşük 1. sınıflarda kabul görmüştür. Bundan önceki maddelerde 1. sınıflar Türkçe Eğitimi Bölümüne karşı daha olumsuz tutum içinde iken Türkçe öğretmenliğinin toplumdaki değerini kaybettiği görüşüne daha az katılması bir ikilem gibi görünmektedir. Genel olarak öğrencilerin 3.75 gibi bir ortalama ile Türkçe Öğretmenliğinin toplumdaki değerini kaybettiği görüşüne katılmaları, mesleğin toplum nazarında ciddi manada değer kaybettiği kanaatinde olduklarını gösterir.

7. maddede, Türkiye’de siyasal ve sosyal bağlamlarda tartışma konusu yapılan resmi dil, ortak eğitim-öğretim ve kültür dili ile ilgili öğrencilerin görüşlerinin sorgulanması için, Türk milli eğitiminin misyonuna uygun olan, “Farklı diller bulunsa da Türkiye için Türkçenin resmi, ortak eğitim ve kültür dili olduğunu kabul ediyorum.” önermesi sunulmuş ve sonuçlar Tablo 7’de gösterilmiştir.

Tablo 7: Türkiye İçin Türkçenin Resmi, Ortak Eğitim ve Kültür Dili Olduğunun Kabulüyle İlgili Sonuçlar

	1.sınıf:	2.sınıf:	3.sınıf:	4.sınıf:
	f (%)	f (%)	f (%)	f (%)
Tamamen katılıyorum	48(%68.57)	22(%70.96)	57(%81.42)	35(%62.5)
Katılıyorum	15(%21.42)	5(%16.12)	10(%14.28)	16(%28.57)
Kısmen katılıyorum	6(%8.57)	2(%6.45)	3(%4.28)	1(%1.78)
Katılmıyorum	1(%1.42)	1(%3.22)	0(%0)	2(%3.57)
Hiç katılmıyorum	0(%0)	1(%3.22)	0(%0)	2(%3.57)
Toplam	70(%100)	31(%100)	70(%100)	56(%100)
Ortalama	4.57	4.48	4.77	4.42

Tablo 7’deki sonuçlara göre öğrenciler gayet yüksek bir oranla ve sınıflar arasında belirgin bir farklılaşma olmaksızın Türkçenin Türkiye için resmi ve ortak eğitim ve kültür dili olduğu görüşünü desteklemektedirler. Sınıfların tamamındaki öğrencilerin 4.58 gibi bir ortalama ile Türkçeyi resmi ve ortak eğitim ve kültür dili olarak görmesi Türkiye’nin anayasal düzenini

kabulün yanında eğitim-öğretim, sosyolojik ve kültürel gerçekliğinin farkındalığını da göstermektedir. Türkçe öğretmen adaylarının %90'dan fazlasının tutumunun bu şekilde olması dikkat çekicidir.

8. maddede, “KPSS’ye çalışmak benim için bütün derslerden önceliklidir.” diye bir önerme sunulmuş sonuçlar Tablo 8’de gösterilmiştir:

Tablo 8: KPSS’ye Çalışma Önceliğiyle İlgili Sonuçlar

	1.sınıf:	2.sınıf:	3.sınıf:	4.sınıf:
	f (%)	f (%)	f (%)	f (%)
Tamamen katılıyorum	16(%22.85)	6(%19.35)	13(%18.57)	13(%23.21)
Katılıyorum	28(%40)	8(%25.80)	17(%24.28)	13(%23.21)
Kısmen katılıyorum	15(%21.42)	6(%19.35)	26(%37.14)	15(%26.78)
Katılmıyorum	9(%12.85)	7(%22.51)	7(%10)	8(%14.28)
Hiç katılmıyorum	2(%2.85)	4(%12.90)	7(%10)	7(%12.5)
Toplam	70(%100)	31(%100)	70(%100)	56(%100)
Ortalama	3.67	3.16	3.31	3.30

“KPSS’ye çalışmak benim için bütün derslerden önceliklidir.” önermesiyle ilgili Tablo 8’deki sonuçlara göre en yüksek katılım 3.67 ile 1. sınıflarda ve en düşük katılım 3.16 ile 2. sınıflardadır. 4. sınıflar ise 3.30’la 3. sıradadır. Sınava en önce girecekler 4. sınıflar olduğuna göre bunun tersi olması gerekirdi. 1. sınıfların en yüksek ortalama ile katılmaları dikkat çekicidir. Bunun bir sebebi olarak öğrencilerin atanma zorluğunu bilerek gelmeleri ve şimdiden bu zorluğa şartlanmaları söylenebilir. Bütün öğrencilerin ortalama katılımları 3.396 ile yüksek sayılabilecek bir seviyedir. Netice olarak öğrencilerin KPSS’yi bu kadar öncellemeleri anlaşılır fakat iyi bir tutum değildir. Bu sonuçlara göre Türkçe Eğitimi Bölümü öğrencilerinin çok büyük çoğunluğunun lisans programları çerçevesinde iyi yetişmek için değil KPSS için çalışmak gerektiğini düşündükleri görülmektedir ki bu çok önemli bir veridir.

2. Öğrencilerin Yeterlikleriyle İlgili Bulgular

9. madde, “Bir Türkçe öğretmeni adayı olarak kendimi genel kültür açısından yetersiz hissediyorum.” şeklinde bir önerme içermektedir ve sonuçlar Tablo 9’da gösterilmiştir.

Tablo 9: Türkçe Öğretmeni Adayı Olarak Kendilerini Genel Kültür Açısından Yetersiz Görmeleriyle İlgili Sonuçlar

	1.sınıf:	2.sınıf:	3.sınıf:	4.sınıf:
	f (%)	f (%)	f (%)	f (%)
Tamamen katılıyorum	5(%7.14)	4(%12.9)	6(%8.57)	3(%5.35)
Katılıyorum	19(%27.14)	10(%32.25)	14(%20)	5(%7.14)
Kısmen katılıyorum	29(%41.42)	10(%32.25)	33(%47.14)	19(%27.14)
Katılmıyorum	9(%12.85)	6(%19.35)	14(%20)	16(%28.57)
Hiç katılmıyorum	8(%11.42)	1(%3.22)	3(%4.28)	13(%23.21)
Toplam	70(%100)	31(%100)	70(%100)	56(%100)
Ortalama	2.94	2.67	2.91	3.53

Tersten puanlamanın yapıldığı Tablo 9’daki sonuçlara göre Türkçe öğretmeni olarak genel kültür açısından kendini en fazla yetersiz hissedenler 2. sınıflar, en az yetersiz hissedenler de 4. sınıflardır. 1. sınıfların kendilerini 2. ve 3. sınıflara nazaran daha az yetersiz hissetmeleri

bu sınıfların kendilerini yeterince değerlendiremiyor oluşlarıyla izah edilebilir. Bütün sınıflar 3.0 gibi bir ortalama ile önermeye katılmamışlar dolayısıyla, genel kültür açısından kendilerini orta seviyelerde yeterli görmüşlerdir.

10. madde, “Türkçeyi yeterince güzel konuştuğumu düşünüyorum.” şeklinde bir önerme içermektedir ve sonuçları Tablo 10’da gösterilmiştir.

Tablo 10: Türkçeyi Yeterince Güzel Konuşmayla İlgili Sonuçlar

	1.sınıf:	2.sınıf:	3.sınıf:	4.sınıf:
	f (%)	f (%)	f (%)	f (%)
Tamamen katılıyorum	10(%14.28)	5(%16.12)	9(%12.85)	11(%19.64)
Katılıyorum	26(%37.14)	19(%61.29)	37(%52.85)	31(%55.35)
Kısmen katılıyorum	31(%44.28)	7(%22.58)	22(%31.42)	11(%19.64)
Katılmıyorum	3(%4.28)	0(%0)	1(%1.42)	3(%5.35)
Hiç katılmıyorum	0(%0)	0(%0)	1(%1.42)	0(%0)
Toplam	70(%100)	31(%100)	70(%100)	56(%100)
Ortalama	3.61	3.93	3.74	3.89

Tablo 10’daki sonuçlara göre, “Türkçeyi yeterince güzel konuştuğumu düşünüyorum.” önermesine bütün sınıflardaki öğrenciler 3.79 gibi bir ortalama ile katılmışlardır. 1. sınıflar 3.61’le en düşük orana sahiptirler. Konuşmada problemlerin, yetersizliklerin olduğunun genel olarak kabul edildiği dikkate alınırsa öğrencilerin yaklaşık %50’den fazlasının güzel konuştuklarını belirtmeleri abartılı kanaatler olarak değerlendirilebilir.

11. madde, “Yazma becerimi başarılı buluyorum.” önermesini içermektedir ve sonuçları Tablo 11’de gösterilmiştir.

Tablo 11: Yazma Becerilerini Başarılı Bulmayla İlgili Sonuçlar

	1.sınıf:	2.sınıf:	3.sınıf:	4.sınıf:
	f (%)	f (%)	f (%)	f (%)
Tamamen katılıyorum	6(%8.57)	7(%22.58)	10(%14.28)	13(%23.21)
Katılıyorum	22(%31.42)	12(%38.70)	27(%38.57)	21(%37.5)
Kısmen katılıyorum	24(%34.28)	7(%22.58)	27(%38.57)	17(%30.35)
Katılmıyorum	13(%18.57)	5(%16.12)	5(%7.14)	4(%7.14)
Hiç katılmıyorum	5(%7.14)	0(%0)	1(%1.42)	1(%1.78)
Toplam	70(%100)	31(%100)	70(%100)	56(%100)
Ortalama	3.15	3.67	3.57	3.73

Sonuçlara göre, 1. sınıflar diğer sınıflardan dikkat çekici bir oranda kendilerini daha az başarılı bulmuşlardır ki normal olan da budur. En yüksek oran da son sınıflardadır. Genel ortalama 3.482’dir. 1. sınıftan 4. sınıfa yazma becerisinin düzenli sayılabilecek bir şekilde artması doğal olmakla birlikte, konuşma becerilerinde olduğu gibi, bu verileri de en azından iyimser kanaatler olarak değerlendirmek mümkündür.

12. madde, “Şimdiye kadar hangi bir türde kaç yazı yazdınız.” diye sorulmuş ve şıklar verilmiştir. Sonuçlar Tablo 12’de gösterilmiştir.

Tablo 12: Hangi Türde Kaç Yazı Yazdıklarıyla İlgili Sonuçlar

	1.sınıf:	2.sınıf:	3.sınıf:	4.sınıf:
	f (%)	f (%)	f (%)	f (%)
Şiir: 1-2 tane	13(%18.57)	7(%22.58)	17(%24.28)	7(%12.5)
Şiir:3’ten fazla	18(%25.71)	5(%16.12)	17(%24.28)	11(%19.64)

Hikâye: 1-2 tane	15(%21.42)	7(22.58)	14(%20)	22(%39.28)
Hikâye: 3'ten fazla	12(%17.14)	3(%9.67)	10(%32.25)	6(%10.71)
Hiç yazmadım	12(%17.14)	9(%29.03)	12(%17.14)	10(%17.85)
Toplam	70(%100)	31(%100)	70(%100)	56(%100)

Tablo 12'ye göre, “Şimdiye kadar her hangi bir türde kaç yazı yazdınız?” sorusuna 1., 3. ve 4. sınıflar yaklaşık %17'şerlik oranlarla “Hiç yazmadım.” seçeneği ile cevap vermişlerdir. 2. sınıfların %29'la en fazla “Hiç yazmadım.” seçeneğini işaretlemeleri istisnai bir sonuç olarak görülebilir. 1. sınıflar da dahil olmak üzere Türkçe Eğitimi Bölümü öğrencilerinin bu oranlarda hiçbir yazı kaleme almadıklarını beyan etmeleri onların yazma alışkanlıkları ve becerileri açısından çok olumsuz bir durumdur.

13. Maddede “Şiiri seviyorum.” önermesi verilmiş, sonuçları Tablo 13'te gösterilmiştir.

Tablo 13: Şiir Sevgisiyle İlgili Sonuçlar

	1.sınıf:	2.sınıf:	3.sınıf:	4.sınıf:
	f (%)	f (%)	f (%)	f (%)
Tamamen katılıyorum	29(%41.42)	19(%61.29)	29(%41.42)	23(%41.07)
Katılıyorum	19(%27.14)	8(%25.80)	27(%38.57)	20(%35.71)
Kısmen katılıyorum	17(%24.28)	3(%9.67)	10(%14.28)	10(%17.85)
Katılmıyorum	3(%4.28)	0(%0)	4(%5.71)	1(%1.78)
Hiç katılmıyorum	2(%2.85)	1(3.22)	0(%0)	2(%3.57)
Toplam	70(%100)	31(%100)	70(%100)	56(%100)
Ortalama	4	4.41	4.15	4.08

Tablo 13'ye göre öğrenciler “Şiiri seviyorum.” önermesiyle ilgili bütün sınıflarda genel olarak 4.108'lik bir ortalama ile katılım göstermişlerdir. Bu ortalama yüksek gibi görünse de Türkçe Eğitimi Bölümü öğrencileri için normal sayılmalıdır. Hatta “Kısmen katılıyorum.” seçeneğinin bütün sınıflar için %16.52 ortalamasıyla tercih edilmesi dikkat çekici bir sonuçtur. En düşük ortalama 1. sınıflardadır (4.0) ki bu öğrencilerin bölüme yeni başladıkları dikkat alınırsa anlaşılabilir bir sonuçtur. Fakat 4. sınıfların 2. ve 3. sınıflardan daha düşük bir oranla katılmaları da dikkat çekicidir. İyice KPSS ve atanma endişesine düşen 4. sınıfların şiir gibi türlere ilgilerinin azaldığının işareti olabilir.

14. maddede, “Ezberinizde tam şiir var mı?” diye sorulmuş ve sonuçlar Tablo 14'te gösterilmiştir.

Tablo 14: Ezberlerindeki Şiir Sayısıyla İlgili Sonuçlar

	1.sınıf:	2.sınıf:	3.sınıf:	4.sınıf:
	f (%)	f (%)	f (%)	f (%)
Hayır	10(%14.28)	0(%0)	14(%20)	15(%26.78)
Evet, 1 tane	25(%35.71)	11(%35.48)	18(%25.71)	16(%28.57)
Evet, 2 ve yukarısı	35(%50)	20(64.51)	38(%54.28)	25(%44.64)
Toplam	70(%100)	31(%100)	70(%100)	56(%100)

Tablo 14'te görüleceği üzere öğrencilere ezberlerinde tam şiir olup olmadığı sorulmuş ve buna göre 1. sınıfların %14.28'i, 2. sınıfların %0'ı, 3. sınıfların %20'si ve 4. sınıfların %26.78'i bütünüyle ezberledikleri bir şiir bile olmadığını belirtmişlerdir ki genel ortalama 11.09'dur. Ezberinde bir tane şiir olduğunu söyleyen öğrenciler de tüm sınıflarda ortalama %

31.36'dır. Ayrıca, ezberinde hiç bir tam şiir olmadığını beyan edenlerin en yüksek yüzdesinin (%26.78) 4. sınıflarda olması dikkat çekicidir. Tablo 13'te verilen şiiri sevme oranlarının 4. sınıflarda 2. ve 3. sınıflardan düşük olması bu sonuçla paralellik göstermektedir.

15. maddede sunulan "Roman ve hikâyeyi seviyorum." önermesiyle ilgili sonuçlar Tablo 15'de gösterilmiştir:

Tablo 15: Roman Hikaye Sevgisiyle İlgili Sonuçlar

	1.sınıf:	2.sınıf:	3.sınıf:	4.sınıf:
	f (%)	f (%)	f (%)	f (%)
Tamamen katılıyorum	36(%51.42)	18(%58.06)	42(%60)	31(%55.35)
Katılıyorum	20(%28.57)	11(%35.48)	24(%34.28)	15(26.78)
Kısmen Katılıyorum	12(%17.14)	0(%0)	3(4.28)	6(%10.71)
Katılmıyorum	1(%1.42)	0(%0)	0(%0)	1(%1.78)
Hiç katılmıyorum	1(%1.42)	2(%6.45)	1(1.42)	3(%5.35)
Toplam	70(%100)	31(%100)	70(%100)	56(%100)
Ortalama	4.27	4.38	4.51	4.25

Tablo 15'deki sonuçlara göre bütün sınıflar 4.35'lik bir ortalama ile "Roman ve hikâyeyi seviyorum." önermesine katılmışlardır. Türkçe Eğitimi Bölümü öğrencileri için bu sonuçlar normal sayılabilecek verilerdir. Az bir farkla da olsa en düşük katılım 4. sınıflardadır ki bu da önemlidir. 4. sınıfların şiir için de benzer bir tutum içinde oldukları göz önüne alındığında öğrencilerin içinde buldukları dönem ve ortamın etkileri akla gelmektedir. Bu da onların KPSS baskısını daha fazla hissettikleri ve şiir, roman ve hikâye gibi sanat eserleri veya başka şeylere ilgilerinin azaldığı gerçeğidir. Tablo 13 ve 14'teki sonuçlar da dikkate alındığında öğrencilerin şiirden daha fazla roman ve hikâyeyi sevdikleri ortaya çıkmaktadır.

16. maddede, şimdiye kadar yaklaşık kaç roman okudukları sorulmuş ve sonuçları Tablo 16'da gösterilmiştir:

Tablo 16: Okudukları Roman Sayılarıyla İlgili Sonuçlar

Okunan Roman	1.sınıf:	2.sınıf:	3.sınıf:	4.sınıf:
	f (%)	f (%)	f (%)	f (%)
1-2	1(%1.42)	0(%0)	1(%1.42)	1(%1.78)
3-5	1(%1.42)	0(%0)	1(%1.42)	0(%0)
6-9	6(%8.57)	0(%0)	2(%2.85)	4(%7.14)
10-14	9(%12.85)	3(%9.67))	3(%4.28)	5(%8.92)
15'ten yukarı	53(%75.21)	28(90.32)	63(%90)	46(%82.14)
Toplam	70(%100)	31(%100)	70(%100)	56(%100)

Tablo 16'da görüldüğü gibi bütün sınıflarda öğrencilerin yaklaşık % 85'i 15'ten fazla roman okuduklarını belirtmektedirler. 15'ten fazla roman okumada en düşük oran %75'le 1. sınıflardadır ki bu normaldir. Fakat 4. sınıfların 2. ve 3. sınıflardan daha az okuduklarını belirtmeleri de yine bu sınıfın bir özelliği olarak karşımıza çıkmaktadır. Türkiye'de üniversite öğrencileri de dahil, dünyanın birçok ülkesine göre kitap okuma oranının düşük olduğu bilinmektedir (Odabaş, 2008).

17. Maddede, severek okudukları kaç şair olduğu sorulmuş, cevaplar Tablo 17’de gösterilmiştir:

Tablo 17: Severek Okunan Şair Sayılarıyla İlgili Sonuçlar

	1.sınıf:	2.sınıf:	3.sınıf:	4.sınıf:
	f (%)	f (%)	f (%)	f (%)
Yok	6(%8.57)	1(%3.22)	2((%2.85)	4((%7.14)
1-2	15(%21.42)	6(%19.35)	9(%12.85)	13(%23.21)
2’den fazla	50(%71.42)	24(%77.41)	59(%84.28)	39(%69.64)
Toplam	70(%100)	31(%100)	70(%100)	56(%100)

Tablo 17’de görüldüğü gibi “Severek okuduğunuz kaç şair var?” sorusuna 1. sınıfların %8.57’i ve 4. sınıfların %7.14’ü “yok” şıkkını işaretleyerek cevap vermişlerdir. 1-2 şairi severek okuduğunu söyleyenlerin oranı da bütün sınıflarda ortalama %19.20’dir. Türkçe Eğitimi Bölümü öğrencileri olmalarının ötesinde diğer genç nesiller için de bunlar düşük sayılardır.

18. maddede “Takip ettiğiniz kaç gazete köşe yazarı var?” diye sorulmuş ve cevaplar Tablo 18’de gösterilmiştir:

Tablo 18: Takip Edilen Gazeteci Sayısıyla İlgili Sonuçlar

	1.sınıf:	2.sınıf:	3.sınıf:	4.sınıf
	f (%)	f (%)	f (%)	f (%)
Yok	33(%47.14)	14(%45.16)	24(%34.28)	12(%21.42)
1-2	23(%32.85)	10(%32.25))	29(%41.42)	22(%39.28)
2’den fazla	14(%20)	7(%22.58)	17(%24.28)	22(%39.28)
Toplam	70(%100)	31(%100)	70(%100)	56(%100)

Tablo 18’deki sonuçlara göre öğrencilerin gazeteci takip etme oranı 1. sınıftan 4. sınıfa düzenli olarak artmıştır. Bu sonuçlara göre en az 1. sınıflar en fazla da 4. sınıflar gazeteci takip etmektedir. Bu artış tahsil süreçleri bakımından olumlu sayılabilir. Fakat Türkçe öğretmenliği adaylarının bütün sınıfların ortalaması olarak %36.46’sının takip ettikleri hiçbir gazete köşe yazarlarının olmaması öğrencilerin okuma alışkanlığı ve çeşitliği açısından gerçekten vahim sayılabilecek bir durumdur. 1. sınıflar düşünüldüğünde, üniversiteye gelen gençlerin yaklaşık yarısının takip ettikleri bir gazete köşe yazarı yoktur.

Sadece 4. sınıflara sorulan, “Türkçe öğretmeni adayı olarak alan bilgisi dersleri açısından kendimi yetersiz görüyorum.” önermesinin sonuçları Tablo 19’da gösterilmiştir.

Tablo 19: 4. Sınıfların Alan Bilgisi Yeterlilik Algısıyla İlgili Sonuçlar

	4.sınıf:
	f (%)
Tamamen katılıyorum	2(%3.57)
Katılıyorum	12(%21.41)
Kısmen Katılıyorum	12(%21.42)
Katılmıyorum	23(%41.07)
Hiç katılmıyorum	7(%12.5)
Toplam	56(%100)
Ortalama	3.37

Tablo 19’deki sonuçlara göre olumsuz sorulan “Türkçe öğretmeni adayı olarak alan bilgisi dersleri açısından kendimi yetersiz görüyorum.” önermesine verilen cevaplar tersten

puanlandırılmış ve 4. sınıfların 3.37'lik bir ortalama ile katılmadıkları ortaya çıkmıştır. Görüldüğü gibi bu çok iyi bir sonuç değildir. Öğrencilerin ancak %54.2'sinin “Katılmıyorum” veya “Hiç katılmıyorum” seçeneklerini işaretlemeleri kendilerini alan bilgisi bakımından yetersiz gördüklerinin yanında öz yeterlilik algısı bakımından da kötü ipuçları vermektedir.

Sadece 4. sınıflara sorulan “Türkçe öğretmeni adayı olarak pedagojik formasyon açısından kendimi yeterli buluyorum.” önermesinin sonuçları Tablo 20’de gösterilmiştir.

Tablo 20: 4. Sınıfların Pedagojik Formasyon Yeterlilik Algısıyla İlgili Sonuçlar

4.sınıf:	
f (%)	
Tamamen katılıyorum	14(%25)
Katılıyorum	24(%42.85)
Kısmen Katılıyorum	14(%25)
Katılmıyorum	0(%0)
Hiç katılmıyorum	4(%7.14)
Toplam	56(%100)
Ortalama	3.78

Tablo 20’deki sonuçlara göre 4. sınıfların pedagojik formasyon açısından kendilerini yeterli görme ortalaması 3.78’dir. Bu alan bilgisi ortalamasından biraz daha iyi bir sonuçtur. Fakat çok iyi bir sonuç sayılmaz.

Öğrencilere, İstiklal Marşının hangi vezinle yazıldığı sorulmuş ve sonuçlar Tablo 21’de gösterilmiştir.

Tablo 21: İstiklal Marşının Hangi Vezinle Yazıldığıyla İlgili Sonuçlar

	1.Sınıf	2.Sınıf	3.Sınıf	4.Sınıf
Aruz diyen	42(%60)	21(%67.34)	44(%67.85)	49(%87.5)
Hece diyen	5(%7.14)	3(%9.67)	7(%10)	0
Cevap vermeyen	22(31.42)	7(%22.58)	19(%27.14)	7(%12.5)
Başka cevap veren	1(%1.4)	0	0	0
Toplam	70	31	70	56

Tablo 21’deki sonuçlara göre 70 kişilik 1. sınıf öğrencisi arasında 5, 31 kişilik 2. sınıf öğrencisi arasında 3 ve 70 kişilik 3. sınıf öğrencisi arasında 7 öğrencinin, her sınıfta metni asılı bulunan İstiklal Marşının hece vezniyle yazıldığını söylemesi açık bir olumsuzluk tablosudur. Ayrıca 1. sınıflarda 22 öğrencinin, 2. sınıflarda 7 öğrencinin, 3. sınıflarda 19 öğrencinin ve 4. sınıflarda 7 öğrencinin İstiklal Marşının hangi vezinle yazıldığı sorusuna cevap verememesi veya vermemesi de dikkate alındığında bu olumsuz tablonun daha ağır olduğu anlaşılmaktadır. Bu sonuçlar, eğer öğrencilerin ilgileri çekilip gerekli şekilde konu edinilerek onların hayatlarına dokundurulamazsa sınıflara asılan ve her gün gördükleri bir metin olan İstiklal Marşı metinlerini bile yeterince görüp anlayamadıklarını ortaya koymaktadır.

Öğrencilere İstiklal Marşının hangi kalıpla yazıldığı sorulmuş ve sonuçlar Tablo 22’de gösterilmiştir.

Tablo 22: İstiklal Marşının Hangi Kalıpla Yazıldığıyla İlgili Sonuçlar

	1.Sınıf	2.Sınıf	3.Sınıf	4.Sınıf
Kalıbı doğru bulan	22(%31.42)	6(%19.35)	9(%12.85)	22(%39.28)
Bulamayan	48(%68.57)	25(%80.64)	61(%87.14)	34(%60.71)
Toplam	70(%100)	31(%100)	70(%100)	56(%100)

Tablo 22’deki sonuçlar 4. sınıflar dahil öğrencilerin büyük çoğunluğunun İstiklal Marşının hangi kalıpla yazıldığını bulamadıklarını göstermektedir. Sınıflar ilerledikçe de önemli sayılabilecek olumlu bir değişiklik de görülmemektedir.

Öğrencilere İstiklal Marşının ne kadarını ezbere bildikleri sorulmuş ve sonuçlar Tablo 23’te gösterilmiştir.

Tablo 23: İstiklal Marşını Ezber Seviyeleri

İstiklal Marşının ne kadarını ezbere biliyorsunuz?				
	1.Sınıf	2.Sınıf	3.Sınıf	4.Sınıf
Tamamını	56(% 80)	22(% 70.96)	56(% 80)	40(% 71.42)
Bir kısmını	9(% 12.85)	9(% 29.03)	14(% 20)	16(% 28.57)
Bilmiyorum	5(% 7.14)	0(% 0)	0(% 0)	0(% 0)

Öğrencilerin, İstiklal Marşının ne kadarını ezbere bildikleriyle ilgili soruya verdikleri cevaplarda %70-80’i hepsini bildiklerini belirtmektedirler. Bu yüksek sayılabilecek bir orandır. Verilerde biraz abartının olabileceği düşünülürse çok da yüksek bir sonuç değildir. Fakat Tablo 21 ve 22’deki sonuçlara bakıldığında, İstiklal Marşı ezbere biliniyor olsa da ayrıntıya inilip mesela hangi vezinle yazıldığı sorulduğunda bilgisizlik artıyor demektir.

Öğrencilere Cahit Sıtkı Tarancı’nın “Gün Eksilmesin Pencereden” şiiri verilerek şiirde öne çıkan iki temayı sırasıyla yazmaları istenmiş ve sonuçlar tablo 24’te gösterilmiştir.

Tablo 24: Gün Eksilmesin Pencereden Şiirinin Öne Çıkan İlk İki Temasının Ne Olduğuyla İlgili Sonuçlar

“Gün Eksilmesin Pencereden” şiiriyle ilgili yazılan temalar								
	1.Sınıf		2.Sınıf		3.Sınıf		4.Sınıf	
	1.Tema	2.Tema	1.Tema	2.Tema	1.Tema	2.Tema	1.Tema	2.Tema
Ölüm	28	4	12	4	28	5	18	6
Ölüm korkusu	17	5	5	5	11	5	8	8
Yaşama arzusu	6	24	5	10	8	20	13	11
Çaresizlik, ümitsizlik	4	4	3		8	7	4	6
Umut	2	2		1	2	5		3
Zaman, zamanın geçmesi	2	1			1	3		
Tanrı	1							
Kaybetme korkusu	1							
Yalnızlık	2	5	2	2	4	3	4	5
Sesleniş	1							
Özlem		4	1		1	1	1	
Aşk					1	3	2	
Hüzün		1			1	4	1	
Acizlik							1	
İsyan		1			1			
Ölümsüzlük isteği					1			
Ayrılık		1	1					
Teslimiyet				1		2		3

Hasret				1				1
Duygusalılık						1		
Kader						1		
Çile						1		
Korku		1		1		2		
İstek		1						
Bekleyiş		1						
Huzur		1						
Dert		1						
Kahramanlık			1					
Pişmanlık				1				
Mutluluk			1					1
Minnet								1
Bıkkınlık								1
Boş	6	12		5	3	7	4	10

Cahit Sıtkı'nın "Gün Eksilmesin Pencereden" şiiri verilerek öne çıkan iki temanın sırasıyla yazılması istenmiştir. İki kıtalık bu şiir öğrencilerin okumak için üşenmeyecekleri kısa bir metindir ve anlam itibarıyla de sade sayılacak bir yapıdadır. Öğrencilerin okudukları metnin önemli temalarını bulmaları metnin anlaşılması için önemlidir. "Ölüm", "ölüm korkusu" ve bunlarla beraber "yaşama arzusu" bu şiirin en ağırlıklı temaları olarak kabul edilebilir. 1. sınıflarda bu kavramları 1. tema olarak yazanlar 51 kişidir ve oranları % 72.85'tir. 2. sınıflarda 22 kişi ve oranları % 70.96'dır. 3. sınıflarda 47 kişidir ve oranları 67.14'tür. 4. sınıflarda ise 39 kişidir ve oranları %69.64'tür.

İlk önce, bütün sınıflarda bu şiirin öne çıkan temalarını bulamayanların ortalamasının %30.12 olması yüksek bir orandır. Bu durum öğrencilerin metni anlamada ve onun anlam yapısının unsurlarını fark etmede ciddi güçlükleri olduğunu göstermektedir. Ölüm veya ölüm korkusuyla yaşama arzusunun, yalvarışının bu kadar açık olarak dillendirildiği bu şiirde Tablo 24'te görüldüğü üzere "yalnızlık", "umut" hatta "aşk" gibi kavramları birinci tema olarak gösteren öğrencilerin bulunması okuma ve anlamada ciddi sorunlar ve eksiklikler olduğunu göstermektedir. İkinci olarak da üst sınıflara doğru öne çıkan temayı bulma oranlarının yüksek olması gerekirken aralarında bir farkın olmaması da dikkat çekicidir.

Öğrencilerden, Cahit Sıtkı Tarancı'nın "Gün Eksilmesin Pencereden" şiirinin en fazla telkin ettiği düşünceyi yazmaları istenmiş ve verilen cevapların sayıları kabul edilebilir olan ve olmayanlarına göre Tablo 25'te sunulmuştur.

Tablo 25: Gün Eksilmesin Pencereden Şiirinin En Fazla Telkin Ettiği Düşüncenin Ne Olduğuyla İlgili Sonuçlar

	1.Sınıf	2.Sınıf	3.Sınıf	4.Sınıf
Kabul edilebilecek düşünce yazanlar	5(% 7.14)	12(%38.70))	11(%15.71)	14(%25)
Eksik veya yanlış ifade edenler	23(% 32.85)	2(%6.45)	34(%48.57)	18(%32.14)
Düşünce çıkaramayanlar	42(% 60)	17(%54.84)	25(%35.71)	24(%42.85)
Toplam	70	31	70	56

Tablo 25'te, "Gün Eksilmesin Pencereden" şiirinde en fazla telkin edilen düşüncenin ne olduğuna dair soruya verilen cevaplarda 1. sınıfların % 7.14'ünün, 2. sınıfların %38'inin 3.

sınıfların %15'inin ve 4. sınıfların %25'inin kabul edilebilecek bir ifade yazabildikleri görülüyor ki genel ortalama %18.47'dir. Bu çok düşük bir orandır. Öğrencilerin büyük çoğunluğunun, anlam yapısı kapalı veya karmaşık olmayan böyle bir şiirde öne çıkan düşüncenin ne olduğunu kabul edilebilir bir ifadeyle yazamamaları onların okuduklarını anlama ve anladığını ifade etmede ciddi problemlerinin olduğunu ortaya koymaktadır.

Sadece 4. sınıflara sunulan “Kendimi Türkçe öğretmenliğine hazır hissediyorum.” önermesiyle ilgili sonuçlar Tablo 26’da gösterilmiştir.

Tablo 26: 4. Sınıfların Kendilerini Türkçe Öğretmenliğine Hazır Hissedişleriyle İlgili Sonuçlar

	4.sınıf:
	f (%)
Tamamen katılıyorum	17(%30.35)
Katılıyorum	25(%44.64)
Kısmen Katılıyorum	12(%21.42)
Katılmıyorum	1(%1.78)
Hiç katılmıyorum	1(%1./0)
Toplam	56(%100)
Ortalama	4.0

Bu sonuçlar, 4. sınıf Türkçe öğretmeni adaylarının yüksek sayılabilecek oranda kendilerini öğretmenliğe hazır hissettiklerini göstermektedir. Yukarıdaki bilhassa açık uçlu veya şıklı sorulara verilen cevaplar dikkate alındığında 4. sınıfların bu kanaatleri abartılı veriler olarak görülebilir.

Sonuç ve Değerlendirme

KTÜ Fatih Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi Bölümündeki öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleği hakkındaki tutumları ve yeterlikleri üzerine yapılan bu çalışmada genel olarak öğrencilerin bu mesleği seçmekten ve bu bölüme gelmekten memnun oldukları görülmüştür. Türkçe Eğitimi Bölümüne geliş memnuniyetlerini 3.909 ortalama ile ifade etmişlerdir. Türkçe öğretmenliğini seviyor olma (%28.77) toplam olarak yaklaşık %64 oranında tercih edilmiştir. Yine öğrenciler; 3.602 ortalama ile tekrar Türkçe Eğitimi Bölümünü seçeceklerini, 3. 813 ortalama ile Türkçe öğretmenliğinin diğer mesleklere göre manevi doyumunun daha yüksek olduğunu ve 3,805 ortalama ile de Türkçe öğretmenliği ile ilgili her şeyin ilgilerini çektiğini belirtmişlerdir.

Türkçe öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarıyla alakalı yapılan diğer çalışmalara bakıldığında da olumlu bir tutumun olduğu tespiti vardır. Temizkan'ın (2008), Çetinkaya'nın (2009), Karadağ'ın (2011) ve Arslan'ın (2013) araştırmalarında bu sonuçları görmek mümkündür. Ayrıca, genel olarak Eğitim Fakültelerinin veya Türkçe Eğitimi Bölümü dışındaki diğer bölümlerin öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarıyla ilgili Bulut (2009), Özder, Konedra ve Zeki'nin (2010), Ayık ve Ataş (2014), Engin ve Koç

(2014), İpek, Kahveci ve Camadan'ın (2015) yaptığı çalışmalarda da öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine karşı tutumlarının olumlu olduğu görülmektedir.

Öğrencilerin Türkçe öğretmenliğine karşı tutumlarında sınıf seviyeleri bakımından çok önemli farklılıklar olmamakla beraber Türkçe Eğitimi Bölümüne gelmiş olmaktan en az düzeyde 1. sınıflar memnuniyet belirtmişler. “Tekrar tercih yapma imkânım olsa yine Türkçe Eğitimi Bölümünü seçerdim”, “Türkçe öğretmenliğinin manevi doyumu diğer mesleklere göre daha yüksektir.” ve “Türkçe öğretmenliği ile ilgili her şey ilgimi çeker.” önermelerine de ortalama olarak en az düzeyde 1. sınıflar katılmışlardır. Bu araştırmanın sonuçları ve Akpınar, Yıldız ve Ergin (2006) ve Sağlam'ın (2008) araştırmaları gibi bir kısım araştırmaların sonuçlarına göre sınıf seviyesinin yükselişinde meslekle ilgili olumlu tutum artarken, Karadağ (2012); Fadlelmula (2013); İpek, Kahveci ve Camadan (2014); Karatekin, Merey, ve Keçe'nin (2015) araştırmalarında ise olumlu tutum azalmıştır. Ayrıca Özder, Kunedralı ve Zeki (2010); Açışlı ve Kolomuç (2012); Demircioğlu ve Özdemir'in (2014) çalışmalarında öğrencilerin sınıf seviyeleri bakımından anlamlı farklılıkların olmadığı bulgusu bildirilmektedir. Bu araştırma sonuçları bazı değişkenlere göre biraz farklılıklar gösterse de öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik olumlu tutum içinde olduklarını göstermektedir. Öğrencilerin olumlu tutumlarında öğretmenlik mesleğinin toplumlarda genellikle yüceltiliyor ve öneminin vurgulanıyor olmasının payı vardır. Fakat bu yüceltmede şöyle bir ayrıntıya da işaret etmek gerekir. O da, eğer imkân olsaydı veya puanlar yetseydi öğretmenlik yerine daha fazla revaçta olan mesleklerin tercih edileceğidir. Dolayısıyla öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine karşı olumlu tutumlarını içinde bulunulan şartlar ve imkânlar dahilinde yapılmış tercihler olarak değerlendirmek gerekir.

Bazı araştırmalarda sınıf seviyelerine göre ortaya çıkan farklılıklarda ise araştırmanın yapıldığı dönemin etkilerinin olduğu söylenebilir. Çünkü öğretmen adaylarının atanma ihtimallerinin genellikle gittikçe azalması ve bununla birlikte bazı branşlarla zaman zaman avantaj ve dezavantajların ortaya çıkması adayların tutumlarını etkilemektedir. Bu araştırmada olduğu gibi diğer bazı araştırmalarda da 1. sınıfların biraz daha az olumlu tutum içinde olmalarının sebepleri arasında daha avantajlı meslekler içinde kendi puanlarına göre mezuniyet sonrası atanmanın gittikçe zorlaştığı Eğitim Fakültelerini yeni tercih etmiş olmanın tedirginliği olabilir. Ayrıca 1. sınıfların biraz daha fazla olumsuz tutumlarında bölüme yeterince alışamamaları ve mesleği yeterince benimseyememeleri de sayılabilir.

Türkçe öğretmeni adaylarının müstakbel meslekleriyle ilgili olumlu tutum içinde olmalarına karşı “Türkçe öğretmenliğinin toplumdaki değerini kaybettiğini düşünüyorum.” önermesine 3.75 gibi bir ortalama ile katılmaları ise, büyük oranda Türkçe öğretmenliği veya

genel olarak öğretmenliğin “önemli”, “yüce” bir meslek olduğunu kendilerinin kabul ettiklerini fakat toplumun gerçekte bu mesleğe yeterince değer vermediklerini düşünmelerinden kaynaklanmaktadır. Temizkan’ın, 2008 yılında Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Türkçe öğretmenliği Bölümü 4. sınıflar üzerine yaptığı araştırmada ise aynı önermeye öğrencilerin katılımları 2.80’e denk gelmektedir ki daha düşük bir katılımdır. Öğretmenliğin zaman geçtikçe toplum nazarında değerinin azalmış olabileceği veya en azından yükselmediği de bilinen bir gerçektir.

Türkçe öğretmeni adaylarının, “Farklı diller bulunsa da Türkiye için Türkçenin resmi, ortak eğitim ve kültür dili olduğunu kabul ediyorum.” önermesine 4.58 gibi yüksek ortalamalarla katılmaları sahipleniş ve aidiyet duygusunun etkileriyle beraber, daha çok mesleklerinin eğitim-öğretim açısından önemini kavradıklarını göstermektedir. Fakat bu ehemmiyetli görevi yerine getirecek adayların seçildikleri öğrenci seviyesi ve şekli, yaşadıkları süreçler ve Türkçe öğretmenliğinin veya öğretmenliğin toplumda ve resmiyette gördüğü itibar bu önemle uyuşmamaktadır.

Türkçe öğretmen adaylarının yaşadıkları süreç içinde en ehemmiyetli görülen ve onlar için zaman zaman dramatik hatta trajik durumlara dönüşen dönem, KPSS’ye hazırlık ve onu geçme aşamasıdır. “KPSS’ye çalışmak benim için bütün derslerden önceliklidir.” önermesine öğrencilerin bütün sınıflar olarak 3.39 ortalamasıyla katılmaları bu sınavın onların bütün hayatlarını ve branşlarıyla ilgili eğitim-öğretimlerini çok etkilediğini göstermektedir. Sınıflar arasında en fazla katılım 3.67 ile 1. sınıflardadır ki bu da öğrencilerin daha ilk yıllardan itibaren KPSS baskısını fazlasıyla hissettiklerinin göstergesidir. Öğretmen adaylarının KPSS kaygılarının yüksek olduğu ve bu sürecin ruhen, ekonomik ve sosyal olarak onları yıpratmış olduğu ilgili başka çalışmalarda da belirtilmektedirler: (Baştürk, 2007; Özsarı, 2008; Gündoğdu, Çimen ve Turan, 2008; Atav ve Sönmez, 2013; Sadioğlu ve Onur Sezer, 2016). KPSS ve atanıp atanamama endişeleriyle öğretmen adaylarının bir çoğunun psikolojik bozukluklardan daha farklı hastalıklara kadar sıkıntılı durumlara düştüğü herkesçe bilinen bir olgudur.

Türkçe öğretmen adaylarının yeterlikleri hem beşli likert, hem çoktan seçmeli, hem de açık uçlu sorularla sorgulanmıştır. “Bir Türkçe öğretmeni adayını kendimi genel kültür açısından yetersiz hissediyorum.” önermesine öğrenciler 3.0 ortalama ile katılmayarak kendilerini orta derecede yeterli gördüklerini belirtmişlerdir. Sınıflar arasında anlamlı bir farklılığın olmadığı bu sonuçlardan öğrencilerin genel kültür açısından kendilerini fazla yeterli görmedikleri anlaşılmaktadır. “Türkçeyi yeterince güzel konuştuğumu düşünüyorum.” önermesine 3.79 ve “Yazma becerimi başarılı buluyorum.” önermesine 3.48 gibi ortalamalarla ve sınıflar arasında önemli farklar olmadan katılım olmuştur. Fakat, “Şimdiye kadar her hangi

bir türde kaç yazı yazdınız?” sorusuna ise 2. sınıfların %29 “hiç yazmadım” seçeneğini işaretlerken 1., 3. ve 4. sınıfların da ortalama %17’si hiç yazmadıklarını belirtmişlerdir ki bu sonuçlar Türkçe öğretmen adaylarının da yazma alışkanlıkları açısından iyi durumda olmadıklarını gösterir.

Öğretmen adayları “Şiiri seviyorum.” önermesine sınıflar arasında anlamlı bir farklılık olmadan 4.1’lik bir ortalama ile katılmışlardır ki bu Türkçe öğretmen adayları için normal sayılabilecek bir sonuçtur. Sınıflar arasında anlamlı farklılığın olmaması, öğrencilerin bölümdeki öğrenim hayatları boyunca bu türe karşı ilgilerinin pek fazla değişmediğini gösterir. “Ezberinizde tam şiir var mı?” sorusuna ise öğrencilerin ortalama %11.09’u bir tane bile ezbere şiir bilmediklerini, %31.36’sı da 1 tane ezbere şiir bildiklerini işaretleyerek cevap vermişlerdir. Bu sonuçlar düşüktür. Ayrıca ezberlerinde hiç tam şiir olmadığını söyleyenler en fazla 4. sınıflardır. Şimdiye kadar kaç roman okudukları konusunda öğrencilerin % 85’i 15’ten fazla roman okuduklarını belirtmektedirler ve sınıflar arasında anlamlı bir fark yoktur. Öğrencilerin, severek okudukları kaç şair olduğu sorusuna verdikleri cevaplar da sınıfların hepsi için düşük sayılarda kalmıştır ki bunlar arasında 4. sınıflar yine oran olarak en alt seviyededir. Bu sonuçların en önemli sebebi olarak 4. sınıfların şiir ezberleme veya roman okuma gibi faaliyetleri bırakıp mezun olma ve KPSS’yi kazanma endişesine düşmeleri gösterilebilir. Ayrıca okudukları bölümde edebiyat ilgilerinin artmasına yeterince katkı sağlanmadığı söylenebilir.

Öğrencilerin takip edip okudukları herhangi bir gazete köşe yazarı olup olmadığı sorusuna verdikleri cevaplara göre 1. sınıftan 4. sınıfa gazeteci takip etme düzeyi yükselmiş görünmektedir. Fakat bütün sınıflar olarak %36.46’sının herhangi bir gazeteci takip etmemeleri onların okuma alışkanlığı ve çeşitliği açısından gerçekten çok olumsuz bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır.

Yine sadece 4. sınıflara sunulan “Türkçe öğretmeni adayı olarak alan bilgisi dersleri açısından kendimi yetersiz görüyorum.” önermesine 3.37 ile katılmamışlar, “Türkçe öğretmeni adayı olarak pedagojik formasyon açısından kendimi yeterli buluyorum.” önermesine katılım 3.78’dir. Bu sonuçlar Temizkan’ın (2008) bulgularından biraz daha yüksek olmasına rağmen yine de yeterince olumlu sayılamazlar.

Öğrenciler, İstiklal Marşı’nın hangi vezin ve hangi kalıpla yazıldığı sorularına da yeterince başarılı cevap verememişlerdir ve sınıflar ilerledikçe de belirgin bir fark oluşmamıştır. İstiklal Marşının hepsini ezbere bilme oranı %78-80 civarındadır ve sınıflar arasında yine önemli bir fark yoktur.

“Gün Eksilmesin Pencereden” şiirinin öne çıkan temasını öğrencilerin %30.12’si bulamadığı gibi alakasız kavramlar yazanlar da olmuştur. Sınıflar arasında önemli bir fark da yoktur. Şiirde telkin edilen ana düşüncenin ne olduğuyla ilgili kabul edilebilir bir ifade yazanların oranında 1. sınıflar önemli derecede olumsuz ayrışırken 2. sınıflar da olumlu ayrışmış, genel ortalama da %18.47 gibi çok düşük olmuştur. Çok küçük bir yoklama da olsa bu sonuçlar Türkçe öğretmeni adaylarının okudukları metni anlamada ve anlam katmanlarını tespitinde yetersiz olduklarına işaret eder.

Son olarak 4. sınıf Türkçe öğretmen adaylarının kendilerini 4.0 gibi yüksek sayılabilecek bir düzeyde öğretmenliğe hazır hissetmeleri olumlu bir sonuç olarak görülmekle birlikte bu çalışmanın bilhassa açık uçlu ve çoktan seçmeli sorularında olduğu gibi sınıflar yükseldikçe yeterince olumlu olmamıştır.

Netice olarak, “fikren, ilmen, fennen, bedenen kuvvetli ve yüksek seciyeli” yeni nesilleri yetiştirmesi beklenen öğretmenlerin ve bilhassa diğer bazı branşlar gibi Türkiye için özel bir öneme sahip olan Türkçe öğretmenliği görevini yürütecek adayların seçilip yetiştirilmesi de özel önem taşımaktadır. Bu adaylar her ne kadar meslekleriyle ilgili olumlu tutum içinde olduklarını ifade etseler de her şeyden önce seçtikleri öğrenci seviyeleri bakımından eksiklikler taşımaktalar. Asıl olarak da toplumun ve resmiyetin öğretmenliğe karşı tutumundan ve bilhassa KPSS ve atanma sürecinde yaşadıklarından ciddi manada olumsuz etkilenmekte ve yıpranmaktadır. Atanma ihtimalinin %10 hatta daha düşük olduğu bir sürecin öğretmen adaylarının yetişmelerini nasıl etkilediğini ve onların sağlıklarını, kişiliklerini nasıl yıprattığını bu çalışma ve diğer çalışma sonuçları ortaya çıkardığı gibi bu durumun olumsuzlukları yaşanan pratik hayatta da somut olarak sergilenmektedir.

Bu çalışma bağlamında yapılabilecek öneriler:

1. Türkçe öğretmenliği adaylarının öğretmenlik mesleğini tercih etmeleri ve meslekî memnuniyetleri daha ayrıntıya inilerek incelenebilir. Bunun için öğrencilerin toplumda daha fazla revaçta olan meslekleri seçme imkânlarının olması durumunda nasıl yapacakları da araştırılabilir.
2. Diğer bazı branşlar gibi Türkçe veya Türk Dili ve Edebiyatı öğretmenliğinin özel durumları dikkate alınarak farklı aday seçim süreç ve usulleri tespit edilmelidir.
3. KPSS ve atanıp atanamama kaygısının adaylarda ciddi psikolojik baskılara ve sosyal ve ekonomik sorunlara sebep olduğu, onları yıprattığı ve bu durumun artık sürdürülemez dereceye ulaştığı görülmelidir.

4. Atanıp atanamama kaygısının 1. sınıftan itibaren öne geçerek KPSS odaklı bir çalışma ve öğrenim hayatının tercih edilmek zorunda kalındığı görülmeli ve buna göre politikalar belirlenmelidir.
5. Başka çalışmalarda da vurgulandığı gibi, ihtiyacın çok üzerinde Türkçe veya diğer öğretmenlik bölümlerine kontenjan ayrılmasından biran önce vazgeçilmeli ve bu durumun ülke için ciddi bir kaynak ve iş gücü israfına yol açtığı gerçeğine göre hareket edilmelidir.
6. Türkçe öğretmenliği veya diğer öğretmenlik adaylarının yeterliklerinin tespiti için doğrudan bilgi ve beceri sorgulayacak çalışmalar çoğaltılmalıdır.
7. Türkçe öğretmenliği adaylarının dil, edebiyat ve genel kültür konularında ciddi eksikliklerinin olduğu tespitine dayalı olarak eğitim-öğretim süreçlerine bu dikkatle yaklaşılmalıdır.

Kaynaklar

- ACAT, B. ve YENİLMEZ, K. (2004). Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Motivasyon Düzeyleri, *Manas Sosyal Bilimler Dergisi*, 12, 125-139.
- ACIŞLI, S. ve KOLOMUÇ, A. (2012). Sınıf Öğretmeni Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarının İncelenmesi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 2, 266-271. <http://www.jret.org/FileUpload/ks281142/File/30.acisli.pdf>, (E.T.: 22.03.2017).
- AKPINAR, E., YILDIZ, E. ve ERGİN, Ö. (2006). Fen Bilgisi Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları. *Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19, 56-62.
- ARAS, S. ve SÖZEN, S. (2012). Türkiye, Finlandiya ve Güney Kore’de Öğretmen Yetiştirme Programlarının İncelenmesi, http://kongre.nigde.edu.tr/xufbmek/dosyalar/tam_metin/pdf/2527-31_05_2012-11_40_01.pdf, (E.T. 25.10.2016).
- ARSLAN, A. (2013). Türkçe Öğretmenleri ile Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarına İlişkin Karşılaştırmalı Bir Çalışma. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 36, 71-79.
- ATAV, E. ve SÖNMEZ, S. (2013). Öğretmen Adaylarının Kamu Personeli Seçme Sınavı (KPSS)na İlişkin Görüşleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Özel Sayı (1), 01-13
- AYIK, A. ve ÖZTAŞ, Ö. (2014). Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları ile Öğretme Motivasyonları Arasındaki İlişki. *Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 25-43.
- AYKAÇ, N., KABARAN, H. ve BİLGİN, H. (2014). Türkiye’de ve Bazı Avrupa Birliği Ülkelerindeki Öğretmen Yetiştirme Uygulamalarının Karşılaştırılması Olarak İncelenmesi, *Turkish Studies*, 9(3), 279-292.
- BAŞARAN, M. ve DEDEOĞLU ORHUN, B. (2013) Öğretmen Adaylarının Mesleğe İlişkin Motivasyonlarını Etkileyen Faktörler. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(3), 134-151.

- BAŞTÜRK, R. (2007), Kamu Personeli Seçme Sınavına Hazırlanan Öğretmen Adaylarının Sınav Kaygı Düzeylerinin İncelenmesi. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 17(2), 163-176.
- BATUR, Z. ve BALCI, S. (2013). Türkçe Öğretmen Adaylarının Pedagojik Alan Bilgilerinin İncelenmesi. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Türkçenin Eğitimi Öğretimi Özel Sayısı*, 11, 21-43.
- BULUT, İ. (2009). Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumlarının Değerlendirilmesi (Dicle Ve Fırat Üniversitesi Örneği). *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14, 13-24, (E.T.: 25.02.2017).
- ÇEPNİ, S. (2009). *Araştırma ve Proje Çalışmalarına Giriş*, Trabzon.
- ÇETİNKAYA, Z. (2009), Türkçe Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumlarının Belirlenmesi. *İlköğretim Online*, 8(2), 298-305, <http://ilkogretim-online.org.tr>, (E.T.:22.05.2017).
- DEMİRCİOĞLU, E. ve ÖZDEMİR, M. (2014). Fen ve Edebiyat Fakültesi Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarının Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3, 110 – 122.
- ENGİN, G. ve KOÇ, G. Ç. (2014). Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2, 153-167.
- FUDLELMULA, F. K. (2013). Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları. *Turkish Journal of Education*, 2(4), 55-63.
- GÜNDOĞDU, K., ÇİMEN, N. ve TURAN, S. (2008). Öğretmen Adaylarının Kamu Personeli Seçme Sınavına (KPSS) İlişkin Görüşleri. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 9(2), 35-43.
- İNAN, S. (2010). Bari Öğretmen Olsun!. <http://www.radikal.com.tr/radikal2/bari-ogretmen-olsun-1029979/> (E.T.: 21.03.2017).
- İPEK, C., KAHVECİ, GÖKHAN ve CAMADAN, F. (2015). Sınıf Öğretmeni Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine ve Okul Yöneticiliğine Yönelik Tutumlar. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 23(1), 211-226.
- KANA, F. (2015). Türkçe Öğretmeni Adaylarının Motivasyonel, Bilişsel ve Bilişüstü Yeterlikleri. *Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2(4), 395-407.
- KARADAĞ, R. (2011). Türkçe Öğretmeni Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumları ve Öğretmenlik Mesleğini Tercih Nedenleri. *e-Journal of New World Sciences Academy*, 7(2), (E.T.: 22.02.2017).
- KARASAR, N.(2015). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*, Ankara: Nobel.
- KARATEKİN, K., MEREY, Z. ve KEÇE, M. (2015). Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları. *YYÜ Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(1), 70-96. <http://efdergi.yyu.edu.tr>, (E.T.: 22.03.2017).
- ODABAŞ, H. (2008). Üniversite Öğrencilerinin Okuma Alışkanlığı: Ankara Üniversitesi Örneği. *Bilgi Dünyası*, 9(2), 431-465
- ÖZDER, H., KONEĐRALI, G. ve PERKAN ZEKİ, C. (2010). Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 16(2), 253-275.

- ÖZSARI, İ. (2008). *Eğitim Fakültesi Son Sınıf Öğrencilerinin KPSS Merkezi Sınavı Odaklı Gelecek Kaygıları ve Mesleki Beklentileri*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- SADIOĞLU, Ö. ve ONUR SEZER, G. (2016). KPSS'ye Girecek Sınıf Öğretmeni Adaylarının Sınav Kaygıları ile Öz Duyarlık Düzeyleri Arasındaki İlişkinin Cinsiyet ve KPSS'ye Hazırlanma Durumlarına Göre İncelenmesi. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 22, 223-244.
- SAĞLAM, A. (2008). Müzik Öğretmenliği Bölümü Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi*. 5(1), 59-69.
- SÜNGÜ, H. (2012). Bazı OECD Ülkelerindeki Öğretmen Maaşlarının Karşılaştırmalı Bir Analizi. *21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum*, 1(2), 21-45.
- TEMİZKAN, M. (2008). Türkçe Öğretmeni Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları Üzerine Bir Araştırma. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6(3), 461-486.
- ÜLPER, H. ve BAĞCI, H. (2012). Türkçe Öğretmeni Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Dönük Öz Yeterlik Algıları. *Turkish Studies*, 7(2), 1115-1131.